

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 60

Sreda, 1. avgusta 1934

Leto IX

Politike ni — politični špekulanti so ostali

Po zadnjih dogodkih v Nemčiji, v Avstriji, finančnem polomu v Italiji, mora biti vsakomur jasno, da fašizem ne prinaša in ne more prinesiti — sreče. Gospodarsko krizo izrabljajo nekatere pod kapitalističnim vplivom stoječe države in njih politiki ter vale krivdo na demokracijo. Vsega je kriva demokracija.

Za nas to ni nič novega, ker vemo, da je borbo proti demokraciji pričel mednarodni kapitalizem iz sebičnih gospodarsko imperialističnih namenov. V demokratičnih oblikah javne uprave bi moral kapitalistični razred upoštevati interese meznega razreda, v absolutizmu ali diktaturi pa tega ni treba, ker lahko s silo brani svoje pozicije. Praksa pa kaže, da fašistične diktature kljub temu ne uspevajo ter da je globoka nepremostljiva socialna razlika vzrok, da ne morejo uspeti. Razrednih razlik v družbi namreč ne more odpraviti kapitalistično-fašistična diktatura, ker ima prav nasproten namen.

Kljukasti križ in snop s srpom sta tudi pri nas nekaterim agitačni simbol. Zakaj, je težko povedati, ker se okoli tega simbola sučejo tako različni »inicijatorji«, da nihče ne more vedeti, kaj hočejo in kaj bodo storili.

Sele pred nekaj tedni so se vršile akcije v tem zmislu. Vršil se je kongres »Jugoslovanske akcije« v Zagrebu, v Sarajevu kongres »nacionalnih delavskih sindikatov in v Ljubljani kongres »bojovnikov«. Zanimanje za te akcije je bilo veliko, vendar pa so vodje na kongresih samo povedali, da se zedinijo ter da se bodo borili za »drugo« Jugoslavijo. Vodja te združene politike bo advokat dr. Štulhofer, komisar pri zagrebški banki. Dr. Štulhofer je vodja »akcije«, industrijalec Vapa je steber nacionalnih sindikatov, bojovnikom so pa duša bivši komunistični vodja, Fabjančič in Mitić.

Mladina je bila nekaj nosilec svežega duha v resnih gibanjih. Pozneje je bila razbita na več delov ter vprežena v politiko raznih kapitalističnih strankarskih skupin, ali kljub temu je vsaj del nje prinašal v javno življenje svežost duha in mladosti. V sedanji dobi je postal del mladine plen špekulacije in ambicije kakor še nikdar. Industrijalec Vapa (Beograd) je vodja mladine! Štulhofer, komisar bank, bi rad vodil nadebudno mladino! Fabjančič in Mitić pa bi rada dajala nacionalno smer v javnem življenju! Vsi ti naj se zedinijo in naj vodijo boj proti starim zmotam sedanjih in bivših strank ter gospodarskih formacij. Da, večje zmote še nismo videli, vse to je podobno otroški komediji. Vse to je medla kopija kljukastega križa, ki celo po drugih deželah in ob drugačnih razmerah propada. In vse to je mogoče le, dokler ne pridejo pred množice legitimni zastopniki družabnih razredov, ker družba ni tropa mrtvih predmetov, marveč živih ljudi z določenim socialnim položajem in določeno potjo, po katerih se razredi kretajo. Zunaj obeli razredov se ne da ničesar ustanoviti. Nikdar beograjski industrijalec Vapa ne more biti voditelj delovnega naroda, Fabjančič ne može voditi delovnega naroda in eksploataciji ter se ne zenači s svojimi delavci. Zaman je vse dokazovanje, da ni družba razdeljena na razrede, dokler vidimo na eni strani industrijalec, bankirje in ostale posestnike proizvajalnih pomočkov in na drugi strani tri četrtine ljudstva brez zadostnega suhega kruha in brez vsega drugega. Samo bedaki lahko mislijo, da je mogoče v kapitalistič-

Iz „avtoritarne“ države reda

Kdo so bili avstrijski pučisti?

V dunajskem uradnem listu poroča poveljnik vojaške straže pri kanclerjevem uradu, da so se puča udeležili aktivni stražniki, ki so še tistega dne dopoldan imeli službo. »Neue Freie Presse« pa poroča, da so uporniki aktivni častniki in podčastniki, ki so pripadali zvezni vojski, in so bili degradirani.

Rintelen priznava krivdo — še živi

Vesti o samomoru poslanika Rintelena se ne potrjujejo, ker rane niso bile smrtno in se mu vrača zdravje. Iz njegovih izpovedij je baje razvidno, da je vedel za zaroto ter da se jezi sedaj na nerodnost fašista Habichta in Frauenfelda, ki sta puč tako nerodno organizirala. Minuli ponedeljek so poskusili hitlerjevci dr. Rintelena odvesti iz bolnice, kar se jim pa ni posrečilo.

Zakaj je bil Fey odstavljen?

Junaški osvovjevalec dunajske občinske hiše v februarjskih dneh, ki se niti branila ni, gospod vitez Terezijanega reda Emil Fey je ob zadnji izprembe vlade izgubil resor varnosti. Dobil je ministrstvo brez portfelja, da ni bila zanj blamaža prevelika. Dobil je generalni komisariat, v katerem so pa ministri odločevali. Odstavljen je bil, ker so ga zalotili pri tihotapstvu velike vsote denarja na Čehoslovaško. Naložiti je hotel več milijonov pri neki veleindustriji na Čehoslovaškem. Carinski uradniki so pregledali avto in našli denar in čeprav je z denarjem poslal Fey posebno pismo, so ga vendar ovadili, češ, da sme izvoz denarja dovoliti le finačni minister. Kljub temu je Fey tudi v najnovejši vladi.

Nova avstrijska vlada

Avstrijski nacijski uporniki se opravičujejo, da je bil upor predčasen in brez enotnega vodstva. Režim je zaenkrat obvladal položaj, ter iznova konstituiral vlado, in sicer kancler prosvetni minister in minister brambe dr. Schuschnigg, podkancler in javno varnost ima knez Starhemberg, zunanje zadeve Berger-Waldeneegg, notranjo upravo Fey, finance Buresch, trgovino Stockinger, socialno politiko Neustädter-Stürmer. Poleg tega so imenovani trije podtajniki in dva bosta še imenovana. Imenovan bo tudi še minister za kmetijstvo.

Hudbojzamestokanclerja

Pri sestavljanju nove vlade so zastopniki Heimwehra hoteli izsiliti, da bi postal knez Starhemberg kancler. Ko so videli, da ne bodo uspeli, so alarmirali oddelke Heimwehra na Dunaju. Alamirana pa je bila tudi nato vojska, ki je zastražila vsa križišča in javna splotja, da bi preprečila nakano Heimwehrovcev. Razburjenje, ki je vladalo, se je poleglo šele po intervenciji zvez-

nem gospodarstvu z dekretom odpraviti razredne razlike in ves narod spraviti pod en klobuk.

To, kar je narodu skupnega niso ti gospodje ne priborili in niti ne bodo prepričali. To bo opravil narod sam. In drugega ta gibanja nimajo nič skupnega. Vse je podeljeno na razrede. Vapi je glavno, da mu delavci delajo po 15 Din na dan in da ima čimveč dobička

Tudi križiščanski fašizem rabi petrolej in ricinovo olje

Avstrijska vlada je osnovala krajevne brambe. Te brambe so moža preteple (na cesti Liesing-Rodaun), da je obležal. Zdravnik mu ni hotel nuditi pomoči, da se brambi ne zameri. — V Waidhofnu na Y. so posestnika žage iz konkurenčnih razlogov zavlekli v gozd ter ga prisilili, da je pil petrolej in ricinovo olje. — Metode so torej povsod enake.

Wallischeva je morala v okrevališče

Po zdravnikovi odredbi je odšla s. Wallischeva v okrevališče v Lassnitz-höhe pri Gradcu. Komandant hajmatšuca, major Rudolf Huber, je protestiral proti nje bivanju v kraju in zagrozil, da bo našel sredstva za nje odhod ali odstranitev iz kraja.

Pivovarniški delavci

Dne 18. m. m. so ustanavljali enotno pivovarniško organizacijo v Lissingerski pivovarni. Na zborovanje sta prišla od 250 delavcev 2. Prejšnji dan so imeli občni zbor uradniki tovarne. Na to zborovanj so prišli od 70 samo štirje.

Enotni industrijski nameščenci

Zveza industrijskih nameščencev je štela pred razpustom 22.000 članov. Nova prisilna organizacija jih šteje 1200, med katerimi je 750 nezaposlenih, katerih del je pa zopet izstopil, ko so prejeli podporo za nezaposlene.

Begunci v Jugoslaviji

Po polomu vstaje je pribežalo čez mejo nad 1000 vstašev deloma oboroženih, ki so se predali našim oblastem. Prihajajo pa še vedno novi begunci, katere sproti odpošljajo v Varaždin, kjer so nastanjeni v posebnih taboriščih.

Pri bojih je imela tako eksekutiva, kakor tudi hitlerjevci mnogo mrtvih in ranjenih.

Grof Papan poslanik na Dunaju

Na zahteva kraljevega in avstrijskega kralja je bil poslanik na Dunaju.

Pred mesecem dni je bil Papan v življenjski nevarnosti v Nemčiji. Danes je nemški poslanik v Avstriji. Papan je klerikalni fevdalec. Hitler mu je odvzel podkanclersko mesto v vladi in posaarski komisariat, imenuje ga pa v

in delavcem pa boj za izboljšanje njihov položaja.

Z najnovejšimi »orientacijskimi« in »preporodnimi« »gibanji« so Vapa, Štulhofer, Fabjančič in Mitić prepričali že vsakogar, da so ta »gibanja« samo zavestni ali nezavestni služitelji kapitalizma, največje varanje in največja zabloda, ki se je dosedaj sploh v javnosti manifestirala.

imenovalnem dekretu moža svojega »neomejenega zaupanja«.

Imenovanje se je nedvomno izvršilo v svrhu pomirjenja in ublažitve očitka, da je Nemčija zakrivila avstrijski puč. Papanov prednik dr. Rieth je bil odpoklican in odpuščen iz državne službe, ker se je samovoljno pogajal z avstrijsko vlado, da dovoli pučistom bežati v Nemčijo. Dr. Rieth tudi izjavlja, da je minister Fey takrat, ko se je z njim pogajal, že vedel za umor kanclerja. Sklepiti se da iz tega, da so se zarotniki pogajali za prost odhod, ker je bila palača že obkoljena, Fey in drugi pa, da so rešili svoje življenje, svoje sopogodnike pa kljub temu nato aretirali in jih postavijo pred izredno vojaško sodišče. Vmes je prišel še samomor dr. Rintelena in zbrana emigrantska avstrijska legija na meji, da vkoraka v Avstrijo.

Zarota je bila torej širše razpletena in pripravljena.

V Avstriji so se razveselili Papenovega imenovanja. Italija pa je nervozna in nezadovoljna. Nezadovoljni so tudi v Angliji in Franciji ter zlasti pvdarjajo, da se mora neodvisnost Avstrije zjamčiti s posebnim paktom.

V Avstriji sami vlada ideološka anarhija.

S februarjskim nasiljem je avstrijska vlada razbila edino konstruktivno politično silo. Socialnodemokratska stranka je bila politična moč, ki bi bila lahko povedla Avstrijo preko težok. Z uničenjem te sile je pa postala Avstrija slabotno neorientirano dete, ki ga ženejo razburkani valovi v negotovost.

Strokovne organizacije v Zedinjenih državah napredujejo

V Zedinjenih državah v Ameriki je Rooseveltov načrt znatno pospešil delavsko stavkovno in mezdno gibanje v zadnjem letu. To gibanje je dalo strokovnim organizacijam v zadnjih dvanajstih mesecih okoli en milijon novih članov. Prirastek znači 40odstotno povečanje števila članov organizacij, ki so bile v najhujši krizi nekoliko nazadovale.

Glavni vzrok temu pojavu je, da Rooseveltov načrt

priznava organizacijo delavcev in pravico, da same volijo zastopnike, ki se pogajajo z delodajalci.

Ta princip svobode in politične enakopravnosti vseh državljanov v Ameriki priznavajo, kar je obenem glavni vzrok, da ne pride do katastrofalnih spopadov med razredi in ideologijami. Deloma je tudi vzrok porastka članstva borba za izboljšanje mezd, ker se konjunktura popravlja. Predsednik zveze strokovnih organizacij, Green, je izjavil, da delavci še nikdar niso imeli take prilike. Ob uveljavljanju Rooseveltovega načrta se morajo nujno izvojevati višje mezde, krajši delovni čas in ugodnejši delovni pogoji.

Vodilni funkcionarji strokovne zveze, ki šteje 108 samostojnih organizacij, pravijo, da se bo točno število članstva ugotovilo šele oktobra meseca, ko vpošljejo vse krajevne organizacije, ki jih je okoli 30.000, svoja poročila. Novih članov pa je lani pridobila samo tekstilna stroka 300.000. Ob zadnjem kongresu septembra meseca 1933 je štela cela zveza 2.255.000 članov. Do konca oktobra meseca utegne članstvo strokovnih organizacij v Zedinjenih državah šteti nad štiri milijone članov.

Ne razburjajte rudarjev!

Ko je Trboveljska premogokopna družba preklicala svoje zahteve po znižanju mezd in so se rudarji vrnili na delo, se je naenkrat oglasila družba, češ, da je storitev padla. Pojavili so se glasovi, da je to organiziran odpor rudarjev proti družbi. Mi na to nismo mnogo dali, ker poznamo pridnost naših rudarjev. Mislili smo si: »Je že mogoče, da je storitev padla, ker si rudarji še od prestanege trpljenja niso odpomogli in pa, ker se cel teden v jami ni delalo in so tudi tu vzrok ovire, ki so vsled tega nastale.«

Ali ko smo zvedeli, da je družba razglasila po obratih, da smatra to za organiziran odpor in da bo povzročitelj, če jih izsledí, takoj odpustila, v nasprotnem slučaju pa obrate ustavila, smo smatrali zadevo za resno, in jo skušali preiskati in kaj smo ugotovili?

Prvič je res, da je produkcija nekoliko padla in to nekoliko radi zgoraj navedenih dveh vzrokov. Ta dva vzroka je pa družba sama zakrivila. Nadalje smo ugotovili, da je družba gotove nasadbe razbila in na novo sestavila. Tako so se v več primerih znašli ljudje v skupinah, ki še drug drugemu v pomoč niso vajeni. Radi tega je zopet storitev začasno padla. Zakaj je družba to napravila mi ne vemo, a to vemo, da je zmanjšanje storitve s tem sama povzročila. Tretjič je pa treba vedeti še to: v akordni tabeli se daje akordne postavke od — do. To je radi tega, da se delovne prilike in ostali zadržki pri prevzemu storitve upoštevajo pri zaslužku. Tega sedaj družbeni organi nočejo več upoštevati. In tako se je zgodilo, da veliko rudarjev pri svojem akordnem delu ni doseglo niti svoje gospodske dne Din 38.—

Sedaj se pa vprašamo: S kakšno delavnostjo naj dela izgaran človek v akordu, če ob največjem naporu ne doseže niti temeljne mezde? Če je tudi to vzrok padca produkcije, potem je to zopet družba sama zakrivila s svojo zgrešeno taktiko.

Zato naj družba ne išče krivcev drugod, temveč naj potrka na svoja prsa in reče: »Sama sem kriva«. Zato bi bilo želeto, da družba to svojo pogreško popravi. Ker če misli, da bo svojemu užaljenemu čutu zadostila s tem, da bo dražila in preganjala svoje rudarje, potem naj ve, da ta pot ne vodi k izboljšanju. Saj še lačen in razdražen pes ne posluša gospodarja.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročninami, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnine že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Tone Maček:

Slučaj Kumberger

Dal mu je krajcar, mož pa je zajel s kozarcem v brenti in si pri tem opral umazane prste v vodi. Voda je bila videti nekako motna, vendar jo je France izpil. Bila pa je skoraj mlačna in si ni z njo prav nič ugasil žeje. Končno sta si vendar priborila pri nekem medicinarju vsak svoj polič hladne medicine in kos kolača, za prvo silo.

Šla sta nato na vrh k Svetemu Joštu, da se razgledata. Razgled, ki se je tu nudil njunim očem, je bil res edinstven: na severu so se videli megleni obrisi zelenega Pohorja, na vzhodu stožčasti Boč in razgrebenjeno Korjansko pogorje s sosedno Lisco, na jugu so zapirali razgled Gorjanci, na zapadu so omejevali ljubljansko polje notranjski hribi in Šmarna gora, za njo pa so se dvigale Karavanke s Stolom in Golico. Na skrajnem zapadnem horizontu je pa v ponosni nebriznosti dvigal v nebo svoje sivo teme stari sloven. očaj in stražar, Triglav. Na severozapadu so izza zelenih grnot Svete Planine in Mrzlice kipeli v nebo zbrušeni vrhovi Kamniških in Savinjskih planin. V tem veličastnem okvirju so se pa drug za drugim nizali večji ali manjši griči, plodnosne ravnice, vinorodne gorice, gozdovi, pašniki, bistré reke, bele ceste, mesteca, trgi, vasi, osamele kmetije, bele zidanice med vino-

III. redni kongres URSSJ-a

se bo vršil v delavskem domu v Sarajevu dne 20. in 21. oktobra 1934.

Začasni dnevni red je naslednji:

1. Poročilo o delovanju v dobi 1931—1933.

2. Akcijski program svobodnih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

3. Organizacija tiska.

4. Volitev upravnega in nadzornega odbora.

5. Predlogi po čl. 14, toč. 2.

O organizaciji kongresa določa štatut URSSJ-a naslednje:

Pravico udeležbe na kongresu imajo:

1. S pravico glasovanja:

a) delegati priključenih organizacij;

b) člani izvršnega odbora in finančne kontrole URSSJ-a.

2. S posvetovalnim glasom:

a) delgati oblastnih odborov;

b) delegati krajevnih medstrokovnih odborov;

c) oblastni strokovni tajniki in

d) uredniki strokovnih glasil.

Vsak delegat ima samo en glas. Pri glasovanjih o izpremembi štatuta, kvote in delokroga zvez glasujejo delegati po številu članstva (glej čl. 10), ki ga zastopajo.

Priključene organizacije, ki imajo do 200 članov, imajo pravico do enega delegata, in na vsakih 300 članov še po enega. Ostanek po 200 članov ima tudi pravico do enega delegata.

Krajevni medstrokovni odbori imajo pravico delegacije na kongres; oni, ki imajo od 100 do 500 članov, po enega delegata, na vsakih nadalj-

njih 500 članov pa še po enega. Ostanek po 300 članov ima pravico še do enega delegata. V krajih, kjer ne obstojajo medstrokovni krajevni odbori, nego samo posamezne organizacije, imajo tudi te pravice do delegacije na kongres. Krajevni medstrokovni odbori, oziroma posamezne strokovne organizacije, ki obenem vrše tudi funkcijo krajevnega medstrokovnega odbora, če nimajo 100 članov, nimajo pravice do zastopstva na kongresu.

Število članov se ugotavlja po povprečno vplačani kvoti v zadnjih 12 mesecih pred sklicanjem kongresa.

Vsak oblastni odbor sme poslati na kongres 2 delegata.

Stroške za delegate plačajo tiste organizacije in korporacije, ki je delegirajo.

Pravico do predlaganja predlogov za dnevni red kongresa imajo vse priključene organizacije kakor tudi oblastni in krajevni medstrokovni odbori. Predlogi za dnevni red kongresa se morajo vpslati izvršnemu odboru v roku prvih štirih tednov po objavi razpisa kongresa, ki jih predloži v presoji vsem priključenim organizacijam.

O sklicanju kongresa, kraju in začasnem dnevnem redu sklepa in objavlja izvršni odbor tri mesece pred vršitvijo.

Zedinjena delavska strokovna zveza Jugoslavije, centrala Beograd.

Predsednik v. z.: D. Stojilković, s. r.

Tajnik: Bogdan Krekić, s. r.

Seme rodi sadove

Februar in Juli

Prvotne vesti o avstrijskih dogodkih sredi prejšnjega tedna so našle polagoma vendarle par luknji v zagrinjalu, ki je prej skrivalo pravo sliko. Na sebi tragični konec Dollfussa postaja tudi v naših, nasprotniških očeh tem bolj pretresljiv, ker po februarjskih dogodkih, ki jim je bil on s svojo politiko glavni vzrok, ni manjkalo glasov, ki so ravno spričo brezdušne krutosti in verolomnosti napram delavstvu, ki je branilo ustavo, prorokovali, da Dollfuss ne bo dolgo užival sadov takratne zmagé; konec Dollfussa je to prorokovanje tako potrdil, da mora celo dnevnik katoliške akcije v Ljubljani razprto in med narekovaj tiskati njegove »prijatelje in sodrujke«. Temu dnevniku seveda ne moremo slediti pri slavospevih na »enega najbolj plemenitih državnikov naših dni« in na »žrtve krščanskih državooslovnih načel«, iz občutka, ki ga nam daje strast do resnice, pa mu radi verjame, da je bilo obnašanje prav določenih sodelavcev Dollfussa v času, ko so ga zadele krogle, najmanj zagonečno, če ne še strašnejše. Vendar nad tem obnašanjem nismo tako presenečeni, niti se ne bomo dali zavesti v kakšne prezgodnje sodbe; počakali bomo, kaj bo razkril von Papan, katerega »posebna misija« ni toliko diplomatska, kot zakulisna; vsebuje namreč nalogo, razkriti avtentično resnico ob dogodkih, katerih posledica je bila smrt Dollfussa samega, dočim sta Fey in Karwinski odnesla zdravo kožo. V nadaljnji zvezi se bo tudi pokazalo, zakaj katoliški listi ne izključujejo pri katoliškem politiku Rintelenu, da je poizkusil samomor,

kakor so to samo na podstavi verskega nazora izključili pri Klausenerju. Obnašanje Dollfussovih najbližjih sodelavcev pa — kakor smo omenili — nas ni presenetilo, ker je celi potek avstrijske notranje politike iz za odklopitve parlamenta nudił zelo žalostno politično-moralno sliko na račun vodilnih politikov, ne izvzemši pokojnika. Za Avstrijske razmere velja že davno reklo »Nit se nezna ko pije, nit se nezna ko plati«. Zakulisne okolnosti in osebna razmerja med voditelji krščansko stanovske politike in morale so — strogo po avtoritarnem načelu — preprostim Avstrijem nujno ostala prepuščená domnevam in slučajnim razkritjem. Tako vidimo na pr., da Rintelena pri poletu na Dunaj ni zadrževala megla, Starhemberga pa je. Toda Rintelen se je skušal usmrtiti v zasmeš katoličanstva, ki ga je izpovedal, Starhemberg pa je prevzel oblast. Tako vidimo, da je bil Fey s Karwinskimi baje v rokah istih upornikov, kakor Dollfuss, toda Dollfuss je padel, ona dva pa sta prišla pri zadnjih vratih na prosto, čeprav je bilo sovražstvo nacijev v prvi vrsti naperjeno zoper Feya. In vsak dan nas dosežejo vesti v novih neumljivih aretacijah med najočajimi izvrševalci današnjega avstrijskega režima. Spričo takih zagoneč pač ne bo preveč cinična hipoteza, da je tudi pokojni Dollfuss morda s smrtjo ušel svoji — aretaciji (saj se je zadnji teden pred usmrtitvijo pogajal z nacijami). Tako se namreč masšuje samosilniška ukinitelj demokratičnih osnov, kadar po lastnem, po nobenem zakonu oviranem prevdaru avtoritarni močjo sami določajo,

kdo je domovini koristen, kdo je domovini škodljiv, kdo je domovina, kdo ni.

In vendar moramo, ako damo večnim moralnim in etičnim pojmovanjem kako težo, ako verujemo v humaniteto in civilizacijo, izreči, da so slične razmere mogoče samo med volkovi. Samo tam, kjer gre za igro vseh proti vsem, kjer gre za zvezo iz egoističnih gmotnih »gonov« (da rabimo izraz, ki se ga znani dnevnih poslužuje, kadar hoče že z besedo ožigosati nedopustnost težnje), kjer sloni vse na besedolomstvu in na zaničevanju splošno človeških pridobitev, samo tam so mogoče take razmere. Kakor pa so angleški listi ob dogodkih 30. junija izrazili svoje prepadenje ne toliko radi krvavosti dogodkov samih, nego bolj radi ravnodušnosti, s katero se je nemška javnost z dogodki pobotala, tako tudi nas ob avstrijskih dogodkih ne žali toliko način, v katerem so dogodki potekli (saj so bile moralne podlage že davno pri vseh podane), temveč poskus, spraviti vse to, kar se je zgodilo, na versko ozadje; te dni smo namreč celo brali nezasišano trditve, da je kri vo smrti Dollfussa sovraštvo do — Krista!

O mrtvih samo dobro; velja; zato se ne bomo bavili več z uganko, kako je mogoče ob istočasnem zametanju političnih smernic človeka pohvaliti istega človeka kot vernega sinu one religije, ki po svoji dogmatični in zgodovinski vsebini mora obsojati dejanja iz političnih smernic tega človeka. Za nas, preprostone, velja načelo, da bodi tudi tvoje politično življenje, dejanje in smernica v skladu s tvojim religioznim nazorom. Zato bomo tudi napram Dollfussu kot mrliču ohranili spoštovanje, ki ga nam vsiljuje še najbolj način, kako in od koga ga je verjetno zadela smrt. Kajti če so domneve, ki potekajo iz narekovajev, med katerimi citira dnevnik katoliške akcije Dollfussove sodrujke in prijatelje, utemeljene, potem je njegova smrt strahovita obtožba njegovih lastnih metod v političnem boju in v vladanju Avstrije, je njegova smrt strašen, zoper vse one naperjeni memento, ki se ne zavedajo, da z rušenjem pravic ljudstva rušijo samim sebi pravno podlago, človeško sočutje, lastno življenje, je njegova smrt klasičen demanti, da bi od njega vsiljena ustava potekala od boža, demanti, da sloni Avstrija izza majske »ustave« na krščansko-moralnem in pravnem redu stanovskega sodelovanja. Srečanje Dollfussove sence z Münchreiterjevo in Wallischevo ter drugih, je moralo biti strašno!

Arouet.

Ne enotna fronta, ampak enotnost

Stališče francoskih strokovnih organizacij

Francoska konfederacija dela, ki je centrala francoskih svobodnih strokovnih organizacij, je ponudbo komunistov za sodelovanje odklonila, ker ne mara, da bi se ustanovljale kakšne nadstrokovne organizacije. V svobodne strokovne organizacije je vstop vsakomur dovoljen, ki nima zahrbtnih misli in hoče delati v duhu bratstva. Krajevne in okrožne organizacije komunistov naj se enostavno vrnejo v pristojne strokovne organizacije. Ko se to izvrši, bo sklican kongres, ki bo te vrste enotnost potrdil ter se posvetoval, kako bo pravična tudi svojim članom, ki so se ji na ta način pridružili. Po mnenju konfederacije se vse to lahko izvede v treh mesecih. — Komunisti na to izjavo doslej še niso odgovorili.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

89

gradi, kakor mične igračke, ki jih je dobri duh razmetal po zemlji v veselje človeku. In vsepovsod cedkice, na vsakem gričku je molel v nebo vitek stolpič, se je belila kapelica.

France je nehote ves zamaknjen vzkliknil:

»O kako je lepo! Kako je lep ta svet!«

»Da, dokler ga opazuješ oddaleč,« je trezno pristavil Janez. »Še Hrastnik je čeden, če ga opazuješ na primer s Studenca, če pa se potrudiš vanj, pa spoznaš koliko je vreden.«

»Vseeno. Ali te nič ne gane ta pogled?«

»O že. Če bi ne imel drugih skrbi kakor hoditi po svetu in se naslajati na lepih panoramah.«

»Cudak.«

Janez se ni dosti zmenil za Francetovo obsodbo, nemirno se je oziral okrog po ljudeh, pogled mu je krožil preko ljudskega mravljišča v kotlini, sledil je množici ki se je vzpenjala po gričku k Sveti Neži in se sprehajala sem in tja po sedlu, kakor da med to gnječo išče z očmi nekoga, ki ga pričakuje. Preko kotline je padala dolga senca masivnega zvonika Svete Neže, za katerim je ravnokar izginjalo solnce za daljnimi Karavankami. Stolp in cerkev poleg njega, sta se jasno in ostro s svojima črnima siluetama odražala od razžarjenega neba. Vrhovi daljnih gor so zažareli v rožnatem odsevu. Ljudje so se gnetli krog cerkvice Svetega Jošta in vzklikali, zadivljeni nad krasnim razgledom. Bilo jih je tam tudi nekaj mestno oblečenih dam z visoko pripetimi lodnastimi krili in gospo-

dov v dokolenskih hlačah in visokih nogavicah, ki so imeli nahrbtnike. Imeli so s seboj daljnogled, ki so si jih podajali iz rok v roke. Bil je med njimi gospod, na katerega so se vsi obračali s vprašanji:

»Gospod profesor, kje pravite da leži Ljubljana?«

»Tukaj na tej strani. Jaz vidim Grad s prostim očesom.«

»Ni mogoče. Jaz ga pa še z daljnogledom ne najdem.«

»Ze ne gledate v pravo smer.«

»O, gospod profesor, jaz pa razločujem še celo Lattermanov drevored!« je vzkliknil fant-dijak.

»Verjamem, saj se vidi. Samo sedaj nekoliko moti odsev večerne zarje. Vidi se vse nekako v megli. Zjutraj, ko bo prihajala svetloba z nasprotni strani, se bo bolje videlo.«

»Gospod profesor, ali ni tamle doli Sava, ki se tako svetlika? Jezera tam ni.«

»Da Sava je.«

»Pa tista vas ali trg tam poleg, z veliko belo cerkvijo?«

»To je Sevnica.«

»In ta vas tu doli?«

»To je Sentjur.«

»Glejte to lepo cerkvico tu doli na desno, čisto na samem, vrhu griča. Kako se imenuje?«

»To je Marija na Klečevcu.«

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu

V Zagrebu je preminul v 88. letu starosti znameniti arheolog Franjo Bulc.

Dr. Renner zopet v zaporu. Dunajska policija je te dni zopet aretirala s. dr. Rennerja, ki je bil šele pred kratkim izpuščen na svobodo. Aretacija dr. Rennerja znova dokazuje, kako sovražijo režimovci socialiste in jih zapirajo, kadarkoli se jim poljubi.

Aretacija voditeljev prevrata v Avstriji. Avstrijska policija sedaj pridno zapira voditelje vstaje. Aretiranih je mnogo oseb na vplivnih mestih, med drugimi tudi generalni ravnatelj družbe Alpine-Montan dr. Apold, general Wagner, več dvornih svetnikov in višjih policijskih uradnikov.

Darila za hišne posestnike. Dunajska občina nima denarja, da bi nadaljevala gradbo stanovanjskih hiš. Ima pa denar, da ga daje hišnim posestnikom. Zupan Schmitz je ustanovil sklad za popravilo hiš s tremi milijoni šilingov (blizu 30 milijonov dinarjev), iz katerega se bo prispevalo hišnim posestnikom nevrtačljive podpore do 20 odstotkov vseh stroškov. Denar vplačujejo davkoplačevalci in sicer najsiromašnejši. Občina ga pa podari hišnim posestnikom. In to, kar se napravi s tem denarjem, bo zasebna last hišnih posestnikov! Dalje se ustanovi sanacijski sklad v znesku 6 milijonov šilingov, s katerim se bo podprlo hišne posestnike, ki morajo popraviti svoje stare hiše ali pa tudi za zidavo novih hiš. Občina bo svobodno odločevala, komu da denar kot darilo, čeprav izhaja iz davčnih virov. Tako gospodari dunajski fašizem z dohodki iz občinskih davkov.

Pogajanja za konkordat med Spanijo in Vatikanom so prekinjena. Španski zunajni minister Romero namerava podati ostavko, kar zna izzvati viadno krizo.

Enotna fronta v Angliji. V Angliji so komunisti ponudili socialistični stranki in strok. organizacijam sodelovanje v boju proti fašizmu in vojni. Angleška stranka in strokovne organizacije so sodelovanje odklonile, češ, da mora v takih vprašanih itak biti enotna fronta in imajo politična stranka kakor tudi strokovne organizacije jasno začrtano svoje stališče.

Jesenice

Seja občinskega odbora, ki se je vršila dne 24. julija, je potekla kakor nalašč, da dokazuje, da opozicija zelo dobro razlikuje med kritiko in med javno potrebo — da dokazuje torej dejstvo, ki ga večina tako rada zanika. Trem nujnim predlogom, prijavljenim pisмено pred sejo, je obč. odbor soglasno priznal nujnost, nakar je občinski odbor po odpravljenih formalnostih, pri katerih je dr. Štepihar priglasil k zapisniku seje z dne 29. maja dvojne pripomb, prešel na prvotno objavljeni dnevni red. Kategorizacija občinskih cest in potov. — Pri drugi točki (odobritev plačil nekkih starih računov) je glede enega računa prišlo do kontroverze med referentom in dr. Štepiharjem, nakar je bil predlog referenta, da izplača občina za stare račune Din 105.420,31 sprejet z 18 glasovi od 26 navzočih. Pri razpravi in glasovanju je prišlo do primera ša 65 zak. o obč. Odobritev izdanih izrednih in novih podpor iz proračuna ubožnega sklada je dal občinski odbor potem, ki je odb. Markez izpovedal glede ene podpiranke zvišanje, soglasno. V tajni seji je večina pristala na krajevno potrebo za neko gostilniško koncesijo, glede treh prošilcev pa je obč. odbor deloma soglasno, deloma z večino dvema dal članstvo občine enemu pa prošnjo zavrnili. Z večino glasov je bil sprejet predlog dr. Rekarja, da se likvidira Din 16.000 iz fonda za meščansko šolo za dopolnilna dela pri škarpki pod meščansko šolo in v Ukovi, soglasno pa Avsenekov predlog resolucije zoper nameravane spremembe obrtnega zakona preko zakonskega pooblastila. Predlog dr. Štepiharja radi likvidiranja kredita za popravilo občinskega pota na Golico in radi podpore SPD za ureditev novega pota na vrh in kritja drugih nujnih potreb je bil s pristankom predlagatelja načeloma soglasno sprejet in oddan upravi v čimprejšnjo natančnejšo sestavo. Driš.

Delavske godbe ali podružnice »Svobode«, ki bi imele na prodaj trombo C, triangel in činele, naj zjutraj svoje ponudbe na podružnico »Svobode« Zabukovca—Griže. Navedena glasbila morajo biti v dobrem stanju. — Godbeni odsek »Svobode«.

Brez demagogije ...!

Ko je akcijski odbor ob priliki zadnjega meznega spora rudarjev pri TPD sklical dne 8. julija t. l. v Zagorju shod, se ga je udeležil tudi g. dr. J. Cepuder, ki je bil v tistem času vodilni predstavnik »Svobode«. Ker se je z gotove strani pripovedovalo, da je to zelo vpliven in mogočen gospod, ga je takoj po shodu obstopila množica brezposelnih, ki so zaposleni pri raznih javnih delih in ga prosila, da naj posreduje, da se bo pri teh delih zaposlenim plačalo najmanj Din 3.— na uro in ne kakor dosedaj Din 2.50 in 2.75. G. dr. J. Cepuder se je začudil kako je to mogoče, in izjavil, da bo takoj storil vse korake, da se bo ta krivica popravila.

Ne dolgo potem ga je pa nek brezposelni rudar, ki ne dobi več dela pri javnih delih, ker se je po nalogu ostalih delavcev boril zoper premajhne plače, prosil, da bi mu naj pomagal do zaposlitve in zaslužka.

Na to prošnjo pa je omenjeni dobil dne 23. julija t. l. pod štev. 103-34 od-

govor te-le vsebine:

»Z ozirom na Vaš na našega predsednika naslovljeni dopis od 21. julija t. l. Vam sporočamo, da smo že svoj čas intervenirali pri tukajšnji banski upravi za zvišanje mezde onim brezposelnim, ki so zaposleni pri gradnji ceste Radeče—Litija. Intervencija je ostala brezuspešna z utemeljitvijo, (podčrtali mi, op. pisca) da bi zvišanje mezd povzročilo hitrejšo izčrpanje razpoložljivih sredstev in bi zaposleni delavci od tega ne imeli nobenega dobička, ker bi se moralo pač prej prekiniti z delom. Skušali pa bomo doseči, da boste vzeti na delo tudi Vi, za uspeh Vam pa seveda pri obstoječih razmerah ne moremo garantirati.

Podpis: ...

Počasi bo menda vendarle jasno, da bo delavstvo doseglo svoje pravice le z organiziranim bojem in ne s pomočjo priprošnjikov, ki branijo obstoječe razmere ...

Maribor

Organizirani usnjarji si priborijo plačane dopuste

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica Maribor, je po nalogu organiziranih usnjarjev tvrdke Freund Viljem predložila vodstvu podjetja v obliki dogovora gotove želje in zahteve, o katerih se je razpravljalo in pogajalo prejšnji petek v pisarni podjetja.

Radi složnega nastopa organizirane delavstva se je zaupnikom in zastopniku organizacije posrečilo, da je vodstvo pristalo skoro na večino pred-

Nad 1000 nacionalnih socialistov, ki so se udeležili zadnjih bojev v Avstriji, je pribezalo te dni v Jugoslavijo. Iz obmejnih krajev, kjer so prekoračili mejo, so jih oblasti pasale v Maribor, odkoder so bili odpredljeni v Varaždin, kjer so nastanjeni v posebnih taboriščih. Bežanci so položili zaenkrat ček za 100.000 Din, katere vsota se bo uporabljala za njihovo prehrano. Zeleni so, da bi lahko odpotovali v Nemčijo, ki pa jim je zabranila prehod čez mejo, radi česar so seveda hudo razočarani.

Tujskoprometna zveza bo ob priliki Mariborskega tedna priredila razstavo, ki bo prikazala razvoj tujskega prometa v našem mestu in okolici.

Zaradi prireditve Mariborskega tedna ostanejo do preklica za promet zaprte te-le ceste: Prešernova ulica od Dijaškega doma do Jemčevega vrta in Razlagova ulica od vhoda pivovarne Union do otroškega vrta.

Na mariborski vinarski šoli je bilo dne 28. julija zaključeno šolsko leto. Več gojencev je dokončalo svoje študije in si pridobilo potrebnega znanja v modernem kmetijstvu.

Št. Vid nad Ljubljano

V odgovor »Obrtniku« z dne 13. julija 1934, št. 13 pod rubriko: »V obrtniški zavesti in vzajemnosti k uspehu«, se pritožuje pisec, kako lepo sožitje je bilo med mojstri, pomočniki in vajenci pred 30 leti, sedaj pa ko so lepi zakoni o vseh mogočih izboljšanjih, je velika kriza. Pisec navaja, da so delali vajenci pred 30 leti od 5. ure zjutraj do 10. ure zvečer in se ni nikdo uprl. Mi se samo še moremo čuditi temu gospodu obrtniku, da se v današnjem času velike nezaposlenosti in krize ter vkljub temu, da imamo zakon o zaščiti delavcev in predpisani delovni čas pri njem dela tako kot pred 30 leti. Ima zaposlenih več pomočnikov in vajencev ter nekaj žensk, ki pa so zaposleni dnevno po 14 in tudi več ur, kar je strogo zabranjeno osobito za vajence in ženske. Mi se moramo čuditi temu gospodu, da ima tak socialni čut do svojih delavcev, ki mu večajo njegov kapital, da jih tako izkorišča. Plače absolutno ne odgovarjajo, počitka opoldanskega nimajo. Tudi današnji vajenci se zbirajo ob nedeljah ter se posvetujejo, kako svoje znanje izpopolniti. Vprašamo pa tega gosp. mojstra, kako neki naj bi njegov vajenec ne bil nezadovoljen, če pa mora v delavnici sedeti po 16 ur dnevno ob pičli hrani in se ga poleg vsega še priganja. Tak vajenec si kvari svoje zdravje, organizem mu peša. Današnja doba zahteva nekaj drugega kot si mojster misli. Dandanes so vajenci povsem drugačnega nazora kot nekdanji in streme po dobri strokovni izobrazbi, da lahko postanejo dobri obrtniki. Današnji vajenec potrebuje šolske izobrazbe, ne pa palice in rožnega venci. Mi prav dobro poznamo delavnico tega mojstra in mu lahko serviramo marsikaj, kar ne bo povečalo ugleda njegovega podjetja. Priporočamo pa mu, da naj spoštuje človeka, ki mu ustvarja blagostanje, t. j. delavca. Kakor se on bori potem svoje organizacije za procvit svojega podjetja, tako ima tudi delavec pravico boriti se za svoje pravice, kot enakopraven državljan. Če bo mojster nudil vajencu strokovno znanje bo dober pomočnik in dober

loženih zahtev. Tako n. pr. bodo Freundovi usnjarji prvi privatni delavci v Mariboru, ki bodo uživali plačane dopuste in plačane praznike.

Mariborskim tekstilnim delavcem naj služijo Freundovi usnjarji za vzgled! Tudi za tekstilno delavstvo ni druge rešitve kakor pot v svobodno strokovno organizacijo, potom katere si bo mogoče priboriti malo večji in boljši košček kruha.

Nočno lekarniško službo vrši ta teden lekarna g. Albaneže na Frankopanovi cesti. Ribnica na Pohorju

Vsled slabega vremena dne 1. julija priredi D. P. D. »Frohsinn« ponovno v nedeljo, dne 5. avgusta 1934 izlet in poletno veselico na Pobrežje pri g. Mydlil (Weber). Člani in prijatelji društva so vabljeni.

Kostanjarji, ki želijo v letu 1934-35 peči kostanje v območju mesta mariborskega, se vabijo, da se javijo pri mestnem tržnem nadzorstvu do 6. avgusta 1934 med uradnimi urami. Zglasijo se naj samo oni kostanjarji, ki imajo tozadevno obrt in ki so že leta 1933 pekli kostanj. Ostali pa, ki nimajo obrtnega lista, ne bodo smeli peči kostanja. Na kasneje došle prijave se ne bode oziralo.

Mestno kopalništvo v Kopalški ulici bo od 1. avgusta naprej zopet odprto. Kopalne ure bodo do nadaljnjega sledeče: kadne kopeli v sredo, četrtek, petek in soboto od 9. do 19. ure, v nedeljo od 8. do 12. ure; parne kopeli za moške v četrtek in soboto od 9. do 19. ure, v nedeljo od 8. do 12. ure; parne kopeli za ženske v petek od 9. do 19. ure. Masaža in pedikura vsaki dan.

obrtnik, ki bo spoštoval svojega učnega mojstra. Le na tak način je sožitje med pomočniki, vajenci in mojstri mogoče, nikakor pa ne na način, ki ga omenja gospod mojster v »Obrtniku«.

Ribnica na Pohorju

Zivljenje je boj. Meseca januarja t. l. je g. Zapečnik, postajenačelnik in lastnik kornoloma odpustil vse delavce, da niso mogli izvršiti volitev obratnih zaupnikov. Ko je čas volitev potekel, je začel zopet obratovati in sprejemati delavce v delo. Sprejel je najprvo tiste, kateri niso bili organizirani. Organiziranim pa se je reklo, da bodo takoj odpušteni, ako bodo ostali organizirani ali če bodo svobodaši. Delavci-svobodaši so bili primorani požreti te grožnje, če so hoteli dobiti delo in tisto bore malo plačo, ki jo podjetje daje. Čeravno podjetje pravi, da svobodaši ne smejo delati v obratu, pa duha svobodščine še vedno ni premagalo. Žalostno je, da si ne smejo delavci, kateri so v tem podjetju zaposleni, niti kupiti kruha v obratu. Doselej so nosili peki kruh v kamolom, danes je to s strani podjetja zabranjeno. Nekateri delavci hodijo po dve uri daleč na delo in si zjutraj ne morejo kupiti kruha, ker so prodajalne zaprte. Radi prepovedi podjetja morajo ostati ves dan brez kruha. Veliko je delavcev, ki so delali že pri podjetju 8 let in še več let, a bili so odpušteni lansko in letošnjo leto. Sedaj prihajajo k podjetniku prositi za delo, pa jim odgovori, da jih ne mara in tudi ne rabi, čeravno sprejema vsak dan nove. Stari delavci so se borili za pravice in branili pred znižanjem plač. — Naša podružnica »Svobode« za enkrat še ne dela, ker pravila še niso potrjena. Za gledališki oder pa imamo pripravljen les, ki so nam ga posestniki darovali. (Najlepša jim hvala!) Upamo, da se bo v letošnjem letu razvila naša »Svoboda«. Godba na pihala se bo oživela. Vse to smo imeli že spomladi pripravljeno, pa nam je podjetje z odpusti prekrižalo račune. Toda onehali ne bomo! ...

Kdo vlada v Nemčiji?

Nejasen položaj. — Gosposki klub. — Razočarane množice.

Kdo je klical vruga v Nemčiji? Ali so bili fašisti tisti ali kapitalistični fevdalci? Iz razvoja nemškega fašizma vemo, da so hitlerjevci tedaj, ko so pričeli jačjo ofenzivo proti socialistom in komunistom ponovno imeli sestanke z velikim kapitalisti in plemiči. Mnogo denarja so rabili. In gospodje kapitalisti so jim dajali za boj proti delavstvu milijone mark, v zahvalo so pa fašisti obljubili njim najširši pardon v splošnem, v delavskih bojih so pa igrali izdajalsko vlogo. Kljub temu so pa v najlepših frazah obljubljali zlato dobo tudi nemškemu delovnemu narodu. Na dve strani so voditelji nemškega fašizma obljubovali zlato dobo: za zaklenjenimi vrati svojim mecenom kapitalistom, po shodih, v časopisju in po manifestacijah pa — ubogemu, nezaposlenemu, v skrajni bedi živečemu narodu.

Tak je navadno vsak šovinistični nacionalizem, ki ga rede oblastniki današnje družbe. Fašizem govori z namenom šovinistično, ne pa o realnem programu. Ne upošteva resnice življenja, ki zahteva spricho razvoja družbe mednarodno prijateljsko sodelovanje ter temeljito izravnavo socialnih razmer in pravic v družbi. To napako ima tudi nemški fašizem, ki se mu zadnje mesece upirajo množice naroda, ker so bile prevarane.

Hitler je nameraval ustrašiti nezadovoljneže z umori dne 30. junija. Zadel pa je s tem ožje svoje prijatelje, porušil zaupanje ter še bolj vznemiril fanatične pristaše napadalnih čet, ki bodo reducirane, če že ne popolnoma razgnane.

Nič se pa ni zgodilo grofu Papenu, nič cesarskim princem, nič Kruppov, ki je Hitlerju odklonil nadaljnjo podporo. In Hindenburga ne stražijo več Hitlerjevi rjavosrajčniki, ampak straže redne vojske.

Vse to ve tudi mednarodna politika in si zaradi Nemčije ne dela več mnogo skrbi. Samo čaka, ker je prepričana, da so Hitlerju, če že ne dnevi šteti, pa je vsaj na pohodu kapitalistična vojaška diktatura, ker je fašizem sijajno opravil svojo nalogu.

Vse grožnje fašističnih voditeljev ne morejo več odpraviti nejevolje, kritike, opozicije, ki se je razpasla po vsej Nemčiji. Tudi najbrutalnejša nova »šentjernejska noč« ne more več izruvati iz src nemškega naroda prepričanja, da ga je fašizem prevaril in da ni sposoben rešiti niti najprimitivnejših socialnih problemov. Če bi danes fašizem tudi hotel nekaj storiti, ne more, ker kapitalizem tega ne dovoli.

Enako, kakor fašizmu ne zaupa narod, je omajan tudi mednarodni ugled Nemčije.

Danes ne zaleže nič več geslo, ki so ga imperijalisti povdarjali med vojno: češ, da Nemčija mora zmagati. Porazena je bila Nemčija v svetovni vojni fizično in materialno, danes pa je nemški narod poražen moralno, strd duhovno in ga more dvigniti samo še nov duh ...

Spricho teh razočaranj prihaja zopet do veljave razredna ideologija, ki jo delavstvo ob veliki osebni nevarnosti kar najuspešneje reaktivira in širi.

Prav te dni je Hitler zopet močno zamahnil po delavstvu s tem, da je odpravil obratne delavske zaupnike.

Delavci so kljub fašizmu večinoma volili svoje zaupnike, a jih je oblast razveljavila ter imenovala svoje sporazumno z delodajalci. Sedaj so obratni zaupniki popolnoma odpravljeni. Tudi ta Hitlerjev čin je lopata, ki izkoplje grob.

Dosedanji razvoj fašizma v Nemčiji in drugod je pokazal narodu socialno in politično sovražno lice. Izkušnja je dovolj bridka, ki nam kliče:

proč s fašizmom, največjim sovražnikom narodov.

Iz uredništva

Drvar. Dopise radi sprejemamo. Biti pa morajo kratki in resnični.

Delavec, ali zahtevaš povsod kruh in pecivo od Delavske pekarnice v Celju?

Promenadni koncert delavske godbe Zarja v Ljubljani

Delavstvo se vse močnejše udeležuje v vseh kulturnih panogah, zadnje čase pa posebno na polju glasbene kulture in umetnosti. Podružnice »Svobode« po vsej Sloveniji prirejajo svoje delavske prosvetne večere, ki so po programih in po izvedbah več kakor navadni vokalni ali orkestralni koncerti. So kulturnovzgojni, bude proletarsko samozavest in so polni življenjske svežosti. Festivali v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju, kjer so nastopila vsa delavska društva, pevski in glasbeni, so pojav, ki ga dosedaj še nismo zaznamovali. Večerni promenadni koncert ob priliki obiska jesenskih kovinarjev v Celju, pri kateremu sta sodelovali »Svoboda« Celje in Javornik in delavska godba jesenskih kovinarjev, je nudil velik užitek.

Družabnost se je razmahnila med proletariatom, ki vzbuja nenavadno pozornost, ki vzbuja v delavkah in delavcih zavest moči ponižanih in razžaljenih, zato pa kulturno silnejših in svežejših sil človeštva.

Krasen, vzpodbuden in ponos vzbujajoči dogodek je bil v soboto, dne 20. julija t. l. zvečer v ljubljanski »Zvezdi« na Kongresnem trgu. Delavska godba »Zarja«, ki obstoja sedaj že 7 let, je imela svoj promenadni koncert. Spored je bil lepo izbran, nič dolgočasne tehnične umetniške navlake, sa, me lepe, osvežujoče skladbe so bile na pro-

gramu. Godbo s 30 godbeniki je vodil njen dirigent kapelnik Danilo Cerar, v katerega rokah se je godba »Zarja« hitro povzpela do popularnosti in umetniškega priznanja, kakršnega dosedaj še ni bila deležna. Danilo Cerar je muzik, ki zna dati godbi umetniško poanto, izbrati program in ozvzeti ves nastop.

V »Delavski Politiki« je bilo na kratko sporočeno, da bo v soboto 20. t. m. promenadni koncert »Zarje«. To kratko obvestilo je spravilo v »Zvezdo« veliko število poslušalcev, da je bil ves park poln občinstva. »Slovenski Narod« je v svojem obširnem poročilu, v katerem je ironiziral zasnepnost ljubljanskega meščanstva in kazal na delavnost in svežost delavstva, konstatiral, da se je vse trlo občinstva, največ delavcev, gotovo zato, ker je igrala delavska godba »Zarja«. Tudi lep dokaz, da se »Delavska Politika« čita in da jo pozna vse delavstvo, četudi marsikateri vsled brezposelnosti ali slabega zaslužka, ne more biti naročnik.

Ko sem hodil tako med občinstvom, študenti, meščani, dekleti, sem slišal: »Zarja? ... Delavska godba? ... Krasnó igrajo.

Čisto, dinamično so hiteli glasovi po vzduhu, božali, navduševali, vriskali mogočno, pojemali v pianissimo, se spreminjali v koral, zopet bojevito, s polnimi akordi oznanjali, da je moč v polnosti akordov, kakor je moč v strnjjenih vrstah proletariata, nato so zopet široko, veselo peli pesem osvobodjenja, domačnosti, radosti ... Kapelnik Danilo Cerar pa je dirigiral in njegovim gi-

bom rok so se pokoravali instrumentni do najmanjše potankosti.

Plaskanja ni hotelo biti ne konca ne kraja in obrabi poslušalcev so sijali od zadovoljstva in razigranosti. Malokdaj sem videl toliko notranje sreče, ki bi odsevala iz oči poslušalcev, kakor na tem promenadnem koncertu »Zarje«.

Kaj bi tudi ne. »Delavski pozdrav«, »Zdravo hrabri bojevniki«, ki objame ušesa, te stisne k sebi, kakor sodrug in prijatelj, mora dvigniti čustva poslušalca-delavca. Saj govori njemu in vsem, ki so dobre proletarske volje. Skorpikova kompizicija »Vzbujenje duhov« je himna in koral pozivajoč na borbo,

»Le naprej brez bojzani
naj izgine duha noč ...

že svobode vstaja moč ...»

dviža v srcih poslušalcev zaupanje v samega sebe, v svoj in naš MI. Danilo Cerarjev venček ruskih narodnih pesmi »Od Urala do Bajkala«, je stresal ozračje, nato pa je tiho in nežno zapel »Volga, Volga, matj rodna ...« ter prešel v razigrani ples ruskega dekleta. Vriskal in utihnil. Nato pa so se prikazali »Dvanajsteri razbojniki«, ki so govorili »Gospodi pomiluj«, prehajali iz koral v polne akorde, kjer se v baritonolu vodja razbojnikov skesanó spokori. »Večerni zvonovi«, ki so že kot pesem nekaj nenavadno lepega, so pa bili naravnost krasni. Vsa »Zvezda« je onemela in tišina je bila, da se je slišal šepet listja, ko je zvenela trobenta

»Večerni zvon, oj mili zvon,
kak mnogo dum navoditj on

in so ostali instrumenti spremljaje govorili

»bim, bom, bim, bom«,

a glas zvona nežno objemal akorde in solo.

Ko je pa godba zaigrala Sobčenkovo »Trojko«, pesem hrepenenja in ljubezni, ko v divjem diru drvi trojka skozi snežene zamete po nepreglednih stepah, a on v trojki objema njo, ki jo ljubi, je mnogo poslušalcev, med njimi ruskih ljudi, prevzelo nekaj kakor človeka v stegi, dirajočega s trojko neznanó kam v viharno noč z dragim dekletom ob strani: Dinamično, čisto, izrazito je zvenela pesem:

»Hajda trojka, sneg pušitj,
noč moroznaja krugom,
svijetitj mjesac serebristj,
mčitsja paročka vdvojom.
Mili šepčeti uverenja
laskovo v glaza gljaditj,
a ona polna smuščenja —
čto to niej sudba sulitj!«

Duševna razigranost se nas je polotila in povsod so gledale oči s priznanjem in ponosom, kakor bi govorile:

»To je naša, delavska »Zarja«, članica velike in razširjene naše »Svobode«.

Vi godbeniki delavskega glasbenega društva »Zarja« pozdravljeni! Naj vas slišimo večkrat. Oznanjajte svetu s svojimi instrumenti in glasbo, da je v delavstvu življenje, mladost, ki ustvarja lepoto in svobodo.

—uk.

Vzhodni pakt

(Po »Radn. Nov.«, Beograd.)

Zdi se, da so odpravljene vse večje težkoče za sklenitev pogodbe, ki bi jo sklenile vse držve na vzhodu ter jamčile za medsebojni mir. Rusija, vse baltiške države, Poljska in vse balkanske države naj bi sklenile skupno pogodbo, da se med seboj ne bodo napadale ter da druga drugi jamčijo sedanje meje. Francija obeta obenem svoje jamstvo, da se sedanje meje ne bodo izpreminjale.

Temu projektu sta nasprotovali Anglija in Italija. Naglašali sta, da pomeni projekt zbiranje sil na vzhodu proti Nemčiji. Razvidno pa je, da se tu prav nič ne ukrepa, kar bi ogrožalo varnost in neodvisnost Nemčije, pač pa se z druženjem velikih sil hočejo

onemogočiti vsi načrti fašistične Nemčije glede nadaljnega prodiranja proti vzhodu

v Čehoslovaško, Poljsko in Rusijo. To je zadeva, ki vznemirja nemški sovinitzem.

Italijanski fašizem je mislil, da bo najlažje zagospodaril v srednji Evropi, če nahujska Nemčijo proti Franciji in Rusiji. Angleški imperializem je tudi želel, da ostane Rusija pod pritiskom z dveh strani: v Evropi od strani Nemčije in v Aziji od strani Japonske. Tako Anglija ne bi imela skrbi zaradi ruskega vpliva na angleško kolonialno posest v srednji Aziji. Iz tega razloga nista ne Italija in ne Anglija hoteli sodelovati, da bi se izdelal vzhodni pakt, s katerim bi se zagotovil mir na vsem evropskem vzhodu ter obenem tudi Rusiji zagotovilo varno zaledje s evropske strani. Toda, čim so se za stvar zainteresirali narodi na vzhodu sami in

jim je uspelo, da so se v glavnem sporazumeli, ter se jim pridružuje še Francija, je igra velikih držav morala prenehati.

Anglija je morala opustiti svojo opozicijo. Na odločno zahtevo francoske vlade, da se Anglija in Italija odločita: kaj mislita o vzhodnem paktu, je moral slediti jasen odgovor. In to tembolj, ker sta Francija in Rusija kakor vse balkanske države izjavile, da ne more biti v omejitvi oboroževanja nikakršnega sporazuma, dokler se ne reši vprašanje varnosti pred bodočimi napadi. Angleška vlada se ni hotela sama obvezati, da jamči na vzhodu za meje ter da sama podpiše vzhodni pakt, vendar je opustila svojo opozicijo proti paktu, ko so pakt sklenile posamezne interesirane države med seboj. Anglija je samo želela, da pakt ne bi bil naperjen proti Nemčiji ter zahtevala, da se tudi Nemčija pozove k pristopu k paktu. Anglija je torej odklanjala, da sama sprejme nove obveze, toda je morala, čeprav s težkim srcem, pristati na sodelovanje v aktualni stvari. Boječ se grozeče osamljenosti je tudi fašistična Italija čez noč izpremenila svoje stališče in italijanska vlada je izjavila, da bo sodelovala z angleškim imperializmom.

Tako ostaja tudi na tem polju fašistična Nemčija popolnoma osamljena.

Italija sicer še dalje išče poti, kako bi preprečila vzhodni pakt, oziroma dobila jačjo oporo na Balkanu, v Avstriji in na Madžarskem za svoje težnje pri sklepanju pakta. Vendar je pa problem tako važen v sedanji nesigurni dobi, da je prav malo verjetna preprečitev pakta.

Skoki; Nesvadba (CSR) 198 točk, Holub (CSR), Schusser (ATUS).

b) Žene:

10 m prosto: Kobbel (Norveška) 1:20,8 min.

50 m hrbtno: Kobbel (Norveška) 40 sek., M. Fini (ATUS), Kvičkurka (CSR), 3×50 m prsa: CSR 2:32,4 min., ATUS.

Vodni polo.

1. CSR, 2. Madjarska, 3. ATUS.

(Se nadaljuje.)

Širite naš list!

Cenjenemu občinstvu Koroškega predmestja vljudno naznanjamo, da smo z 1. avgustom 1934 otvorili na Koroški cesti 60

prodajalno kruha in peciva

Opozarjamo na higijenične izdelke raznih vrst kruha in peciva in prosimo cenj. občinstvo, da se ugodne prilike v veliki meri posluži. Sprejemamo tudi domači kruh v peko.

Z odločnim spoštovanjem

I. mariborska delavska pekarna.

Sport v trboveljskih revirjih

Usodna napaka trboveljskega sporta je, da igra tako redko medmestne tekme, ki bi ga usposobile igrati nogomet, kateri ima v vsem svojem bistvu namen spravljati žogo v mrežo nasprotnika in ki loči nogo nasprotnika od žoge, ki jo ta slučajno po igrišču podi. To velja prvenstveno za trenotnega prvaka revirjev »Dobrne«, ki je igrala v nedeljo na lastnih tleh zoper mariborsko »Svobodo« zadnjo kvalifikacijsko tekmo z rezultatom 3 : 3.

Ozračje med publiko, v kolikor je bila ona na strani »Dobrne«, je bilo že od vsega početka motno, cela jata mladine je prišla, ki je brez vstopnine predstavljala navdušenje. Do tu je ja vse v redu. Vsak klub sme skrbeti za kibice in navijače, ki dostojno, pametno in duhovito navijajo za svoje moštvo. To je včasih celo nujna potreba. Vendar ne smejo ti navijači metati kamenja nasprotnikovim igralcem v kolena in hrbte, ne smejo jih zmerjati s svinjami, barabami, osli itd. Ne sme se jim groziti z nožem in ne sme se prežati na ne kot jastreba na svojo žrtev, da se ob koncu igre tega ali onega »prebikska«. To vse ni več nogomet, to ni sport, zlasti pa ne delavski sport, če je sploh to pravilni izraz za nedeljskega nasprotnika. Bilo je tudi dobre trboveljske publike, ki bi bila rada videla lep nogomet, pa ni imela sreče. Kako neki: lep nogomet se igra, če lahko napadalne vrste v miru »vozijo«, kombinirajo, driblajo, v kolikor so za to šance podane. V prvem polčasu se »Svoboda« ni povzpela nad povprečje s svojo igro. Vsak igralec, ki je prišel do žoge, je dobil od nasprotnika takoj, večkrat celo takrat, ko je že žogo davno oddal, od zadaj in od spredaj brce, ki so puščale krvave sledove in ustvarjale šepanje po igrišču. Zato se enostavno niso upali izdatno napadati in nič se ni čuditi, če je bil polčas 2 : 0 za Dobrne. Drugi polčas, ko so po prvem голу opazili »Svobodaši«, da je tudi naše publike precej na igrišču, so se ojunčili in prišli v napad in trajno premoč. V drugem polčasu so zabil vse tri gole, »Dobrna« le enega in še tega le bolj po naključju. Najlepši gol dneva je zabil Tičar po lepi kombinaciji centerhalfa in napadalnega tria. Lep je bil gol, ki ga je z glavo zabil prevdaren Štern. »Dobrna« sama igra izrazilo provincialen nogomet z visokim streljanjem. Vkljub temu se v prvem polčasu mnogo trudila. Diktirala je tempo, ki je na prvi pogled izdal, da ga skozi vso igro ne bo mogla vzdržati. V drugem polčasu je jako popustila in prešla bolj v obrambo. »Svoboda« je v drugem polčasu nudila lepo igro. Na igrišču se je predvsem udomačila. Nasprotnik je vsled utrujenosti celo pri foulanju nekoliko popustil. Igra se pretežno

v kazenskem prostoru »Dobrne«. Njen vratar je dobro branil, vsi trije goli, ki jih je spustil v mrežo, so bili neubranljivi. Medtem, ko bi bil vratar »Svobode« dva gola lahko branil. — Sodnik v Trbovljah je poglavje zase. Da se v takih krajih že enkrat navadijo igrati nogomet, bi bil za Trbovlje, za vse tekme, ne izvemši nedelje, zaželjen vedno tuj, strog in nepristranski sodnik. Njegov glavni posel bi moral obstojati v večnem piskanju, diktiranu kazni in izključevanju igralcev. Za njegovo osebno varnost bi morali skrbeti vsi sportni klubi in javni organi. To bi bila po mojem mnenju edina možnost vzgojiti igralce in publiko za resen nogomet. Dokler se to ne bo zgodilo, se bodo tekme vršile pod presjeto te ali one publike, pod ignoranco tega ali onega sodnika. Gospod Lundner je savezni sodnik in zna soditi. V nedeljo je pa dopustil take surovosti, ki mu jih ne moremo oprostiti. Še le proti koncu je nepričakovano izključil desno zvezo »Svobode« in igralca »Dobrne«, ker se je »Svobodaš« zahvalil za udarce v nogo z udarcem z nogo nazaj. Taka obračunavanja bi bila v celoti izostala, če bi bil on udarce in foule igralcev »Dobrne« primerno kaznoval takoj v pričetku. Slednjic so se »Dobrnaši« kar navadili in z njimi vred menda tudi g. Lundner, da sprejemajo »Svobodaši« vse surovosti brez odpora in skoro brez vsake kazni s strani sodnika, dokler ni slednjič opravil »Svobodaš« na drugi možni način sodnikov posel. Za to vmešavanje v njegove posle ga je izključil. Igralec mora imeti predvsem zaupanje v sodnikove odredbe. Tam pa, kjer takih odredb sploh ni ali vsaj jako malo, ni čuda, da sodijo igralci kar sami in sicer čisto po zavesti svoje trenotne fizične moči. Enajstmetrovka, ki jo je diktiral »Svoboda«, je bila krivična, žoga ni bila na vrzi, ampak na glavi. — »Svoboda« je z neodločenim rezultatom vkljub temu prvak in se bo borila v nedeljo le še z ljubljansko »Reko« za vstop v slovensko ligo. V predtekmi je tolkla rezerva »Svobode« rezervo »Dobrne« s 5 : 1. Ta igra ni bila nič manj surova nego prvenstvena, čeprav je bila prijateljska. — Kdo bo še igral nogomet, če ne bodo nogometne instance storile nič za vzgojo igralcev, sodnikov in publike. To ni samo zadeva klubov, ampak nujna zadeva podsveže. —jk.

Zagorje ob Savi

»Svoboda« priredi v nedeljo, dne 5. avgusta pešizlet na goro Plešo pod Sv. Goro. Odhod iz Lok ob 6. uri zjutraj. Litijčani, na svidenje! Odbor.

RAZPIS

Mestna občina mariborska razpisuje v smislu razpisa Ministrstva Financ br. 32 346/IV službo hišnika - upravitelja nove zgradbe carinske pošte na glavnem kolodvoru v Mariboru. V poštev pridejo samo strokovnjaki, ki se razumejo na centralno kurjavo in manjša popravila pri električnih, plinskih in vodovodnih instalacijah. Vešč mora biti državnega jezika v govoru in pisavi. Kvalificirani interesi dobe pojasnila v mestnem gradbenem uradu Franciškanska ulica št. 8, soba št. 2, med 8. in 9. uro.

Pravilno kolekovane prošnje z dokazili o sposobnosti, pristojnosti, navedbo kolekovane prošnje z navedbo zahteve mesečne nagrade je vpslati mestnemu načelstvu mariborskemu do 15. avgusta 1934.

Mestno načelstvo mariborsko
Mestni načelnik: dr. Lipold, s. r.

Nabirajte
nove
naročnike

Najboljši cviček
iz Gadove peči ter pristna štajerska
vina toži
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafike“.